

บทที่ 6

การสอนให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และเรียนแบบร่วมมือ (Interactive and Cooperative Instruction)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ และร่วมกลุ่มกันเรียนในลักษณะกลุ่ม หรือเรียนแบบร่วมมือ จะทำให้ผู้เรียนมีความสัมพันธ์ที่ติดต่อกัน ร่วมกันเรียนช่วยเหลือกัน ไม่แข่งขันกัน รวมทั้งรู้จักการทำงานหน้าที่ของตนเองในกลุ่ม รู้จักการทำงานในลักษณะกลุ่ม และที่สำคัญคือทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารกับผู้อื่นในสถานการณ์ต่างๆ ได้

การแบ่งกลุ่ม และการกำหนดบทบาทของสมาชิกกลุ่ม

การจัดนักเรียนเข้าร่วมกลุ่มในการเรียนแบบกลุ่ม ผู้สอนควรจัดให้ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกันอยู่ในกลุ่มคละกันไป เช่นในแต่ละกลุ่มควรประกอบด้วยนักเรียนที่เรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน ยกเว้นในบางกรณีที่ต้องการให้ผู้เรียนทำกิจกรรมตามความสนใจ ซึ่งจะต้องใช้ความสามารถเฉพาะด้านของผู้เรียน จอห์นสัน และจอห์นสัน (อ้างถึงใน Borich ,1992 : 323) ได้แนะนำวิธีการแบ่งกลุ่มผู้เรียนดังต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนเขียนชื่อเพื่อนที่นักเรียนอยากร่วมงานด้วยจำนวน 3 คน พิจารณารายชื่อนักเรียนที่ไม่ได้รับการเลือกจากนักเรียนคนอื่น แล้วจึงจัดกลุ่มให้นักเรียนเหล่านั้นกระจายอยู่ในกลุ่มอื่นๆที่มีนักเรียนที่เรียนดี
2. โดยการสุ่มให้นักเรียนนับเลข 1 - 6 (ถ้าต้องการแบ่งนักเรียนเป็น 6 กลุ่ม) และให้นักเรียนที่นับได้เลขเดียวกัน อยู่ในกลุ่มเดียวกัน
3. ผู้สอนจัดกลุ่มนักเรียน ให้แต่ละกลุ่มมีนักเรียนที่มีความแตกต่างกัน โดยการจ้ดรายชื่อที่เป็นกลุ่ม เช่นนักเรียนที่เรียนดี นักเรียนที่เรียนอ่อน นักเรียนที่เป็นเพื่อนของเพื่อน นักเรียนที่ไม่เป็นเพื่อนของเพื่อน นักเรียนชาย และนักเรียนหญิง แล้วจึงจับสลากจากแต่ละรายชื่อรายชื่อ

ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันเลือกสมาชิกกลุ่ม เช่น ผู้สอนจะเลือกสมาชิกกลุ่มคนหนึ่ง และให้นักเรียนเลือกสมาชิกกลุ่มคนหนึ่ง ต่อมาผู้สอนจะเลือกสมาชิกกลุ่มให้อีกคนหนึ่ง สลับกัน จนได้ครบทุกกลุ่ม

บทบาทของนักเรียนแต่ละคนเมื่ออยู่ในกลุ่ม ก็เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การทำงานของกลุ่มประสบความสำเร็จได้ ซึ่งการกำหนดบทบาทของสมาชิกในกลุ่มจะต้องสอดคล้องกับลักษณะนิสัย ความรับผิดชอบ และความต้องการของสมาชิกกลุ่มแต่ละคนด้วย เมื่อสมาชิกกลุ่มทุกคนที่ได้รับหน้าที่ ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายให้สอดคล้องกัน การทำงานของกลุ่มก็จะประสบความสำเร็จ และได้ผลงานที่ดี เป็นที่พอใจ และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่มทุกคน บทบาทของสมาชิกกลุ่ม และหน้าที่ ซึ่ง จอห์นสัน และจอห์นสัน (อ้างถึงใน Borich, 1992 : 325) ได้แนะนำไว้สำหรับการทำงานกลุ่มมีดังต่อไปนี้

1. ผู้สรุปสาระสำคัญ (Summarizer) จะเป็นผู้กล่าวซ้ำ เพื่อความแน่นอน หรือสรุปหลักการและข้อความที่สำคัญ ซึ่งสมาชิกกลุ่มร่วมกันนำเสนอต่อที่ประชุมกลุ่ม และสรุปเป็นประเด็นสำคัญ หรือประเด็นหลัก ซึ่งสมาชิกกลุ่มทุกคนยอมรับในประเด็นนั้นๆ เพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมกลุ่มใหญ่ต่อไป

2. ผู้ตรวจสอบความถูกต้อง (Checker) เป็นผู้ตรวจสอบข้อความต่างๆ หรือข้อสรุป ที่นำเสนอต่อที่ประชุมกลุ่มว่ามีความถูกต้อง และได้รับการอ้างอิงในหนังสือใดบ้าง ทั้งเพื่อให้ข้อเสนอของกลุ่มต่อที่ประชุมใหญ่มีความถูกต้อง ซึ่งสามารถอ้างหลักฐาน หรือข้อพิสูจน์ได้

3. ผู้ค้นหาข้อมูล (Researcher) มีหน้าที่อ่านและค้นหาเอกสาร และข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง หรือประเด็นที่กลุ่มจะต้องนำเสนอ ซึ่งเอกสาร หรือข้อมูลต่างๆ ที่ได้อาจจะนำมาจากห้องสมุด จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง หรืออื่นๆ

4. ผู้ประสานงาน (Runner) เพื่อให้การทำงานกลุ่มดำเนินไปได้อย่างประสบความสำเร็จ ผู้ประสานงานจะเป็นผู้ที่ติดต่อกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูล เอกสาร ซึ่งจะต้องใช้ความสามารถเฉพาะตัวในการเจรจา สืบหาข้อมูลต่างๆ เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง ตรงประเด็นมากกว่ากลุ่มอื่น

5. ผู้จดบันทึก (Recorder) เกี่ยวข้องกับการเขียนเอกสาร จดข้อมูล รวบรวมแนวคิด หรือประเด็นที่สำคัญ เพื่อสรุปเป็นเรื่องราวๆ ไป ทั้งนี้ ผู้จดบันทึกข้อมูลจะต้องมีความสามารถในการเขียน สักเคราะห์ข้อมูลต่างๆ เรียบเรียงเรื่องราว และใจความสำคัญของข้อมูลต่างๆ ได้

6. ผู้สนับสนุน หรือผู้ให้ความช่วยเหลือ (Supporter) เป็นผู้ที่มิวิสัยทัศน์กว้าง และมองโลกในแง่ดี จะเป็นผู้ให้กำลังใจ สนับสนุน และคอยช่วยเหลือสมาชิกกลุ่มแต่ละคนให้ทำงานต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จ หรือคอยให้กำลังใจแก่ผู้ที่ท้อแท้ หมดหวัง รวมทั้งชี้แนะแนวทางให้

จัดบันทึกความก้าวหน้าในการดำเนินงานของกลุ่ม ระบุผลของการทำงาน และผลของความก้าวหน้าของการทำงานของกลุ่ม รวมทั้งแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยเฉพาอย่างยิ่งสมาชิกกลุ่มที่มีปัญหาในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งนี้เพื่อให้งานของกลุ่มบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

7. ผู้สังเกตการณ์ (Observer) มีหน้าที่ในการจัดบันทึก หรือข้อสังเกตต่างๆ ในระหว่างการทำงานกลุ่ม ซึ่งสามารถนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ได้เมื่อมีการปรึกษาหารือกันในกลุ่มใหญ่ หรือการสรุปข้อมูล และเป็นข้อสังเกตแนวทางในการดำเนินงานของกลุ่ม ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้นำกลุ่ม หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำมาพิจารณา เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในกลุ่ม หรือระหว่างสมาชิกกลุ่ม

รูปแบบการสอนให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และทำงานกลุ่ม

รูปแบบของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ และร่วมกันเรียนในลักษณะกลุ่ม จะเป็นลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการคิดค้น แสวงหาความรู้ หรือแนวคิดใหม่ ซึ่งการจัดกิจกรรมการสอนดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

1. การอภิปรายกลุ่มย่อย (Group Discussion)

การจัดให้ผู้เรียนเรียนในลักษณะกลุ่มซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มใหญ่ (10 -15 คน) และกลุ่มเล็ก (5-7 คน) กลุ่มย่อย (3-4 คน) หรือจัดเป็นคู่ และให้ผู้เรียนอภิปราย ถกเถียงปัญหาเพื่อกำหนดข้อสรุป หรือแนวความคิดในเนื้อหาวิชาที่จะต้องศึกษา นำเสนอให้เพื่อนนักเรียนกลุ่มอื่นและผู้สอน ในรูปของการรายงานโดยปากเปล่า และในรูปของเอกสาร ซึ่งมีขั้นตอนการสอนดังนี้

1. ผู้สอนบรรยาย หรือสาธิตเนื้อหาวิชาให้ผู้เรียนได้รับความรู้ใหม่
2. บอกจุดมุ่งหมายของการอภิปรายในกลุ่ม และกำหนดคำถาม หรือใบงาน เพื่อให้ผู้เรียนอภิปรายหรือเสนอแนวคิดได้ตรงประเด็นกับเนื้อหาวิชาที่ศึกษา
3. แบ่งกลุ่มให้ผู้เรียนได้ร่วมกันพิจารณาคำถามและเสนอแนวคิด ในหัวข้อเรื่องที่ผู้สอนบรรยาย และภายในเวลาที่กำหนด
4. ให้ผู้เรียนเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน ร่วมกับอุปกรณ์การสอนอื่นๆ เช่น รูปภาพ ของจริง การแสดง การจัดนิทรรศการ และอื่นๆ และตอบคำถามที่ผู้สอนกำหนด เพื่อให้เพื่อนๆร่วมห้องได้รับทราบ รวมทั้งเสนอรายงานในรูปของเอกสารด้วย
5. ให้ผู้เรียนกลุ่มอื่นๆที่ฟังเพื่อนเสนอรายงาน ได้มีโอกาสซักถามเพื่อความเข้าใจที่ดี

6. ผู้สอนยกย่องและให้รางวัลกลุ่มที่เสนอผลงานได้ถูกต้อง ตรงประเด็น และทำสำเร็จ ภายในเวลาที่กำหนด

ผู้สอนควรกำหนดคำถามหรือให้ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มได้ปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน แต่ภายในขอบเขต หรือหัวข้อเรื่องเดียวกันที่ผู้สอนได้ให้ความรู้พื้นฐานไปแล้ว ซึ่งจะเป็นผลให้ผู้เรียนได้ศึกษาในเรื่องที่ต่างกัน และนำเสนอความรู้แก่เพื่อนนักเรียน ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในหลายๆด้านนอกเหนือจากสิ่งที่ตนเองได้ค้นคว้า หรือศึกษามา ในกรณีที่ผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเสนอรายงานในหัวข้อเรื่องที่ต่อเนื่องกัน ก็จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในเรื่องที่เรียนต่อเนื่องกันได้

2. การจัดทำโครงการ (Group Project)

การจัดทำโครงการจะหมายถึงการที่ผู้เรียนรวมกลุ่มกันผลิต หรือเสนอผลงานที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาที่ศึกษา และนำเสนอในรูปแบบของรายงาน ผลิต หรือนิทรรศการ แนวทางการจัดทำโครงการอาจจะกล่าวได้ว่ามีอยู่ 2 รูปแบบ คือ

1. เป็นส่วนหนึ่งที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของกระบวนวิชา ซึ่งผู้เรียนจะต้องจัดทำโครงการโดยร่วมกันทั้งชั้น
2. ผู้สอนกำหนดปัญหา หรือหัวข้อเรื่อง และให้ผู้เรียนรวมกลุ่มกันจัดทำโครงการตามความสนใจในแต่ละหัวข้อเรื่อง ซึ่งจะทำให้ได้ผลงานมากกว่า 1 กลุ่ม

การให้ผู้เรียนร่วมกันจัดทำโครงการวิชาการนี้ ผู้สอนจะต้องให้อิสระแก่ผู้เรียนในการค้นคว้า ศึกษาด้วยตนเอง หลังจากได้พิจารณาหัวข้อเรื่องที่เหมาะสม และอยู่ในขอบเขตของหลักสูตรที่กำหนด ซึ่งอาจจะเป็นลักษณะของการบูรณาการเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะทำให้ได้ผลผลิต หรือแนวคิดใหม่ที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ การจัดทำโครงการวิชา จำเป็นต้องใช้เวลามาก ซึ่งผู้สอนอาจจะนำมาจัดให้เป็นส่วนที่เสริมการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้ ในการจัดทำโครงการวิชาการ ผู้สอน และผู้เรียนจะต้องร่วมกันปรึกษาหารือกันในการดำเนินงาน โดยผู้สอนจะเป็นผู้ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะ สำหรับแนวทางหรือขั้นตอนการให้ผู้เรียนร่วมกันจัดทำโครงการวิชามีดังต่อไปนี้

1. ผู้สอนแบ่งกลุ่มผู้เรียนที่มีความสนใจทำโครงการในเรื่องเดียวกัน ให้ร่วมกันวางแผนงานโครงร่างในการจัดทำโครงการวิชาการ ซึ่งผู้สอนจะให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ให้เหตุผลกับผู้เรียนในด้านความเป็นไปได้ของโครงการ หรือร่วมกำหนดขอบเขตของหัวข้อเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ ระยะเวลาในการจัดทำโครงการ และกิจกรรมสำหรับโครงการนั้นๆ

2. ผู้เรียนปรึกษาหารือกับผู้สอนในการกำหนดหัวข้อย่อย หรือกิจกรรมที่จะต้องทำ สำหรับโครงการวิชาการในกิจกรรมต่างๆ เช่นแนวทางการศึกษาหรือการค้นคว้าเนื้อหาวิชา การจัดทำภาพประกอบ รวมทั้งการบูรณาการเนื้อหาความรู้กับวิชาอื่นๆที่เกี่ยวข้องกัน แนวทางการเสนอผลงาน และการสรุปผลงาน

3. ผู้เรียนโดยความเห็นชอบของผู้สอนแบ่งเป็นกลุ่มย่อยสำหรับการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในแต่ละหัวข้อเรื่อง หรือการทำกิจกรรมต่างๆของโครงการ เช่นกลุ่มศึกษา ค้นคว้าวิชาการในห้องสมุด กลุ่มจัดทำภาพประกอบ กลุ่มค้นคว้าในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิชาอื่นๆ กลุ่มที่ประสานงานในการจัดทำโครงการ กลุ่มประชาสัมพันธ์ และกลุ่มอื่นๆตามความเหมาะสม

4. ในแต่ละกลุ่มย่อยจัดให้มีการเลือกประธานกลุ่ม และเลขานุการ เพื่อกำหนดขอบเขตของการทำงาน ซึ่งผู้สอนจะต้องให้คำแนะนำในการดำเนินการประชุม การวางแผนการดำเนินงานของกลุ่ม ดูแลการทำงานของทุกกลุ่ม รวมทั้งแก้ไขปัญหา และข้อขัดแย้งกันในกลุ่ม

5. จัดทำตารางเวลาสำหรับการปรึกษาหารือกันระหว่างผู้ร่วมโครงการในแต่ละกลุ่มย่อย และเวลาสำหรับการรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้สอนเป็นระยะๆ

6. เมื่อระยะเวลาของการดำเนินงานของแต่ละกลุ่มสิ้นสุดลง ประธานกลุ่มจะเป็นผู้เสนอผลการดำเนินงาน ซึ่งจะทำให้สมาชิกของโครงการทุกคนรับทราบผลงาน หรือความสำเร็จของโครงการวิชาการในด้านต่างๆ

7. สมาชิกกลุ่มร่วมกันจัดทำโครงการวิชาการและเสนอผลงานในลักษณะของการจัดนิทรรศการ กิจกรรม หรือรูปแบบอื่นๆตามแผนงานที่กำหนด เพื่อให้เพื่อนนักเรียนในชั้นอื่นๆได้เห็นผลงาน

8. หลังการจัดนิทรรศการสิ้นสุดลง ผู้สอนและผู้เรียนจะร่วมกันพิจารณา และปรึกษาหารือเกี่ยวกับคุณค่า และประโยชน์ของโครงการวิชาการนั้นๆ รวมทั้งประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับจากการร่วมกันจัดทำโครงการวิชา ความสนุกสนาน และความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน

การให้ผู้เรียนร่วมกลุ่มกันจัดทำโครงการวิชาการ จะก่อให้เกิดผลดีต่อผู้เรียนดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียนสามารถแสดงความสามารถพิเศษของตนเองให้ปรากฏแก่ผู้ร่วมงานได้ เช่นความสามารถในการอ่าน การจับใจความสำคัญ ความสามารถในการคิดปะ การวาดภาพ การประดิษฐ์ รวมทั้งความสามารถในการพูด อธิบาย บรรยาย และสาธิต ซึ่งจำเป็นต้องนำมาใช้ในการเสนอผลงานของโครงการ

2. เพิ่มพูนแนวคิด และวิสัยทัศน์ให้แก่ผู้เรียน เนื่องจากการจัดทำโครงการวิชาการจะ ต้องศึกษางานวิชาการต่างๆที่เกี่ยวข้องด้วย ทำให้ผู้เรียนจะต้องศึกษาความรู้ในหลายๆด้าน และ

สามารถบูรณาการความรู้ รวมทั้งเพิ่มพูนทักษะพื้นฐานสำหรับการจัดทำโครงการวิชาการ เช่น การอ่าน การเขียน เพื่อนำมาใช้ในการจัดทำ และเสนอโครงการ

3. การจัดทำโครงการจะทำให้ผู้เรียนมีอิสระในการศึกษาหาความรู้ คิด และทำตามความพอใจและความต้องการของตนเอง มีความรับผิดชอบ มีประสบการณ์เบื้องต้นในการประพฤติ และปฏิบัติตนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม รู้จักการเป็นประชาธิปไตยในลักษณะของการปฏิบัติด้วยตนเอง มากกว่าการอ่าน และเข้าใจจากหนังสือ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผู้เรียนจะไม่ได้รับประสบการณ์จริง ถ้าผู้สอนจัดการสอนให้แก่ผู้เรียนโดยการบรรยายตลอดเวลาของการสอน ในรูปแบบที่ครูเป็นศูนย์กลาง

4. การที่ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้โดยการปฏิบัติจริง ในลักษณะของการร่วมกันจัดทำโครงการวิชาการ จะทำให้ผู้เรียนสามารถเก็บสะสมความรู้ได้นานในสิ่งที่ได้ทำและได้ศึกษา มีประสบการณ์ รวมทั้งได้ปฏิบัติด้วยตนเอง เกิดความเข้าใจได้ดีและมากกว่าการท่องจำ

5. การจัดทำโครงการวิชาการ จะช่วยกระตุ้น และจูงใจให้ผู้เรียนร่วมกันทำงานได้อย่างเป็นผลสำเร็จ เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มจะช่วยกันทำงาน รู้จุดประสงค์และเป้าหมายของการทำงาน และเห็นว่าเป็นความรับผิดชอบของสมาชิกกลุ่มที่จะต้องร่วมกันพิสูจน์ข้อเท็จจริง ตามความต้องการของกลุ่ม เพื่อให้ได้ผลงานออกมา ผู้สอนจะเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำ และคอยดูแลให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมภายในขอบเขตของเนื้อหาวิชาที่หลักสูตรกำหนด

6. ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มในการจัดทำโครงการวิชาการ จะร่วมกันปรึกษาหารือ ในการประเมินผลงานการทำงานกลุ่มของตนเอง และของเพื่อนในกลุ่มอื่นๆ โดยการพิจารณาความร่วมมือในการดำเนินงาน และผลสำเร็จของโครงการ

อย่างไรก็ตามการให้ผู้เรียนร่วมกลุ่มกันจัดทำโครงการวิชาการมีข้อจำกัดในเรื่องต่างๆดังต่อไปนี้

1. การจัดทำโครงการวิชาการจำเป็นต้องใช้เวลามาก เนื่องจากผู้เรียนจำเป็นต้องใช้เวลาในการสืบค้นข้อมูล ซึ่งบางครั้งข้อมูลที่ได้มาอาจจะไม่ตรงประเด็น และจำเป็นต้องให้ผู้สอนช่วยเหลือ หรือให้คำแนะนำทำให้เสียเวลาไปกับส่วนนี้เป็นจำนวนมาก

2. ผู้เรียนไม่มีเวลา หรือมีโอกาสฝึกทักษะพื้นฐานที่จำเป็นอย่างเพียงพอด้วยตนเองในสิ่งที่ได้ศึกษาไปแล้ว เนื่องจากต้องใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรมในการจัดทำโครงการ

3. การจัดทำโครงการวิชาการ เป็นการเรียนการสอนที่ไม่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนมีอิสระในการวางแผนงาน และดำเนินงานด้วยตนเอง ทำให้การเรียนการสอนขาดขั้นตอนที่สำคัญๆ ในการพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียนไป

3. การแบ่งกลุ่มย่อย (Small - Group)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และให้ผู้เรียนเรียนแบบร่วมมือ โดยแบ่งเป็นกลุ่มเล็กๆ ตั้งแต่ 2-6 คนซึ่งแนวทางการจัดกิจกรรมดังกล่าว ผู้สอนจะสามารถนำมาใช้ในชั้นเรียนโดยจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการสอน ความสำคัญจะอยู่ที่การพิจารณาอบงาน หรือใบงานให้ผู้เรียนได้ดำเนินกิจกรรมในเนื้อหาวิชาที่ต้องการ กิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะของการแบ่งกลุ่มย่อยที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ และเรียนแบบร่วมมือกันมีดังต่อไปนี้

1. Three-Step Interview แนวทางการจัดกิจกรรมประกอบด้วย

- 1) แบ่งนักเรียนเป็นคู่ๆ คนหนึ่งจะเป็นผู้ถามและอีกคนหนึ่งเป็นคนตอบ
- 2) นักเรียนในแต่ละคู่จะสลับกันเป็นผู้ถาม และเป็นผู้ตอบคำถาม
- 3) ตัวแทนของแต่ละคู่จะเสนอความรู้ให้กลุ่มใหญ่ได้รับทราบเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ได้มาจากการถาม และตอบ

2. Roundtable ในแต่ละกลุ่มหรือแต่ละทีม จะมีกระดาษ 1 แผ่น และปากกา 1 ด้าม สำหรับดำเนินกิจกรรมดังนี้

- 1) นักเรียนแต่ละคนจะเสนอความคิดเห็น หรือตอบคำถาม โดยการเขียนบนกระดาษ
- 2) เมื่อเขียนเสร็จแล้วจะให้ส่งกระดาษให้แก่ผู้ที่ด้านซ้ายมือของตนเอง
- 3) นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะเสนอความคิดเห็น หรือตอบคำถามจนครบทุกคน การดำเนินกิจกรรมดังกล่าวนี้ ถ้านักเรียนเสนอความคิดเห็น หรือตอบคำถาม

โดยการพูด จะเรียกกิจกรรมนี้ว่า **Round Robin**

3. Think-Pair-Share กิจกรรมประกอบด้วย

- 1) ผู้สอนจะตั้งคำถาม หรือปัญหาให้แก่ผู้เรียน
- 2) ผู้เรียนจะต้องคิดเพื่อหาคำตอบ
- 3) ผู้สอนแบ่งผู้เรียนเป็นคู่ๆ เพื่อให้แต่ละคนเสนอคำตอบของตนเอง และใช้วิธีการ ถาม-ตอบ กันเองในแต่ละคู่ เพื่อตอบคำถามของผู้สอนในกลุ่มใหญ่

4. Solve-Pair-Share กิจกรรมมีดังนี้

- 1) ผู้สอนกำหนดคำถาม หรือปัญหา
- 2) นักเรียนแต่ละคนจะคิดวิธีการแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยตนเอง

- 3) นักเรียนจะอธิบายวิธีการแก้ปัญหา หรือเสนอความคิดเห็นของตนเองในการแก้ปัญหากับเพื่อน ในลักษณะเป็นคู่ๆ โดยการถาม-ตอบ ซึ่งกันและกัน หรือใช้วิธีการแบบ Roundtable เพื่อให้ได้คำตอบ วิธีการ หรือแนวความคิดเห็นที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหา หรือตอบคำถามนั้นๆ

5. **Numbered Heads** เป็นการกำหนดกลุ่มโดยให้ผู้เรียนนับตัวเลข และจัดให้ผู้เรียนที่มีเลขที่เดียวกันอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งกิจกรรมมีดังนี้

- 1) ผู้เรียนที่นับได้เลขที่เดียวกันจะอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม หรือเป็นทีมเดียวกัน
- 2) ผู้สอนกำหนดปัญหา หรือตั้งคำถาม
- 3) นักเรียนแต่ละกลุ่มจะร่วมกันคิดหาวิธีการตอบปัญหา และนักเรียนแต่ละคนในกลุ่มเดียวกันจะมีความรู้เหมือนกัน เกี่ยวกับคำตอบ และวิธีการแก้ปัญหา
- 4) เมื่อครูเรียกเฉพาะหมายเลข นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มที่ครูเรียกชื่อจะสามารถตอบคำถามของครู เช่นเดียวกับการสอนในชั้นเรียนปกติ

6. **Brainstorming** มีกิจกรรมดังนี้

- 1) ผู้สอนกำหนดหัวข้อเรื่อง หรือปัญหา
- 2) นักเรียนแต่ละคน ซึ่งผู้สอนอาจจะจัดให้อยู่เป็นคู่ หรือเป็นทีม ช่วยกันระดมความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ ให้มากที่สุดตามศักยภาพ โดยการเขียน หรือการพูด
- 3) นักเรียนจะร่วมกันพิจารณาข้อเสนอแนะ หรือความคิดเห็นเหล่านั้น นำมาจัดลำดับความสำคัญ ให้ตรงประเด็นกับปัญหา สรุปข้อคิดเห็น และนำเสนอให้เพื่อนกลุ่มอื่นๆรับทราบ ในกลุ่มใหญ่

7. **One-Three-Six Consensus Group** มีกิจกรรมดังนี้

- 1) ผู้สอนกำหนดปัญหา หัวข้อเรื่อง หรือสถานการณ์
- 2) ผู้เรียนแต่ละคนจะกำหนดแนวคิดของตนเอง
- 3) ผู้เรียนจะปรึกษาหารือและสรุปเป็นแนวคิดของกลุ่ม จำนวน 3 คน
- 4) ผู้เรียน 2 กลุ่ม จำนวน 6 คน จะร่วมกันปรึกษาหารือ และสรุปแนวคิดของกลุ่ม เพื่อนำเสนอต่อเพื่อนกลุ่มอื่นๆในชั้นเรียน

การให้นักเรียนเรียนแบบกลุ่มย่อยในชั้นเรียน นอกจากวิธีต่างๆที่ได้กล่าวมาแล้ว ยังมีรูปแบบอื่นๆที่ครูสามารถนำมาใช้ในชั้นเรียนได้อีก เช่น การแบ่งกลุ่มแบบ Panel, Symposium, Forum, Dialogue ซึ่งจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับ Round Table ดังนี้คือ

Panel จะประกอบด้วยกลุ่มนักเรียน โดยมีประธานซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากกลุ่ม ร่วมกัน
ปรึกษาหารือหัวข้อเรื่อง หรือปัญหาต่างๆที่ผู้สอนกำหนดก่อนนำเข้าสู่ชั้นเรียน

Symposium จะมีลักษณะเป็นกลุ่มย่อยเช่นเดียวกัน แต่ผู้เรียนแต่ละคนจะต้องเป็นผู้รู้
หรือผู้เชี่ยวชาญหรือ ได้ศึกษาค้นคว้ามาแล้ว เพื่อนำเสนอต่อเพื่อนร่วมกลุ่ม

Forum จะเป็นการประชุมกลุ่มย่อย ซึ่งมีประธานกลุ่มเป็นผู้ดูแลในการปรึกษาหารือกัน
ในกลุ่มโดยการถาม - ตอบ ปัญหาต่างๆ และสรุปเป็นประเด็นสั้นๆในแต่ละเรื่อง

Dialogue มีลักษณะคล้ายคลึงกับ Round Table ซึ่งจะประกอบด้วยสมาชิกกลุ่มตั้งแต่ 2
คนขึ้นไป ปรึกษาหารือกัน หรือพูดคุยกันในหัวข้อเรื่องและผู้สอนกำหนด ก่อนนำเสนอในชั้นเรียน

การแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อปรึกษาหารือกันในรูปแบบใดก็ตาม จะต้องมีการสรุปประเด็น
สำคัญในตอนท้าย โดยประธานกลุ่ม ตัวแทน หรือผู้สอน เพื่อแสดงให้เห็นว่าสมาชิกกลุ่มได้
ศึกษาค้นคว้าหาแนวคิดใหม่ในเรื่องที่ผู้สอนกำหนด และผู้ฟัง หรือเพื่อนในชั้นเรียนได้รับความรู้
หรือแนวทางที่ถูกต้องในเรื่องนั้นๆ

ขั้นตอนการสอนให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และทำงานกลุ่ม

การสอนให้ผู้เรียนรู้จักการทำงานกลุ่ม และมีปฏิสัมพันธ์ จะทำให้ผู้เรียนสามารถร่วม
ทำงานกับผู้อื่นได้ สามารถสื่อความหมายของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจ ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกัน
และกัน ร่วมกันสรุปแนวคิด เพื่อให้ได้ผลงาน หรือแนวคิดใหม่ซึ่งเป็นงานของกลุ่ม ขั้นตอนการ
สอนโดยส่วนรวมมีดังต่อไปนี้

1. การวางแผนดำเนินงาน

การสอนในลักษณะกลุ่ม ผู้สอนจะต้องเตรียมการไว้ล่วงหน้าเกี่ยวกับการดำเนินการ
สอนในเรื่องต่างๆต่อไปนี้

1) เตรียมสถานที่สำหรับการทำงานกลุ่ม คำนึงขนาดของห้องเรียนและจำนวน
นักเรียนจะเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการจัดการสอน ทั้งนี้รวมถึงอุปกรณ์ต่างๆประจำชั้น
เรียนจะต้องสามารถเคลื่อนย้ายได้ หรือจัดให้สอดคล้องกับการทำงานกลุ่ม

2) กำหนดข้อตกลง และจุดประสงค์ของการทำงานกลุ่ม วิธีการทำงานร่วมกัน การ
ร่วมกันใช้อุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งการจัดกลุ่มเพื่อให้เกิดเสียงน้อยที่สุดโดยไม่รบกวนห้องเรียนข้าง
เคียง วิธีการปรึกษาหารือ หรือการร่วมกันทำงาน และจุดประสงค์ของผลงานกลุ่ม ซึ่งจะอยู่ใน
ลักษณะของรายงานกลุ่ม การรายงานหน้าชั้น และการให้ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ต่อกลุ่ม

3) กำหนดเวลา ซึ่งจะขึ้นอยู่กับลักษณะของงานที่ผู้สอนมอบหมายให้ เวลาส่วนใหญ่จะอยู่ที่การทำงานร่วมกัน การปรึกษาหารือ การสร้างแนวคิด หรือการสรุป เพื่อให้ได้ผลงานที่สมบูรณ์ที่สุดตามที่ได้รับมอบหมาย ส่วนเวลาที่เหลือจะเป็นการเสนอผลงานหรือแนวคิดของสมาชิกในกลุ่มต่อเพื่อนในกลุ่มอื่นๆ การกำหนดเวลานั้น ถ้ากำหนดให้แต่ละกลุ่มเสนอผลงานในวันเดียวกัน จะต้องใช้เวลาค่อนข้างมาก ขึ้นอยู่กับจำนวนของกลุ่มที่กำหนด ทำให้เวลาที่จะต้องใช้ในการปรึกษาหารือกันในแต่ละกลุ่มมีไม่มากนัก ดังนั้นผู้สอนจะต้องกำหนดเวลาให้เหมาะสม อาจจะทำให้ผู้เรียนได้เสนอรายงานในวันต่อไป หรือชั่วโมงต่อไป ซึ่งจะทำให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มมีโอกาสดูผลงาน และจัดทำรายงานได้สมบูรณ์ขึ้น

4) กำหนดหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม ผู้สอนจะสามารถแนะนำและให้สมาชิกในกลุ่มเลือกผู้ที่เหมาะสมทำหน้าที่ประธานกลุ่ม สมาชิกทำหน้าที่หาข้อมูล หรือเอกสารต่างๆ สมาชิกกลุ่มทำหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้อง รวบรวม จัดเรียงลำดับข้อมูล รวมทั้งสมาชิกกลุ่มทำหน้าที่สรุป เขียนรายงาน หรือเสนอรายงาน

2. กำหนดจุดประสงค์และแผนการเรียน

เช่นเดียวกับการสอนทั่วไป ผู้สอนเริ่มต้นบทเรียนโดยการทบทวนความรู้เดิม ทำความเข้าใจกับผู้เรียนเกี่ยวกับจุดประสงค์ และผลการเรียนที่ผู้เรียนจะต้องได้รับ แนวทางการให้คะแนนสำหรับกลุ่ม และให้นักเรียนในกลุ่มรับทราบจุดประสงค์ รวมทั้งชี้แจงให้ผู้เรียนเข้าใจลักษณะการทำงานเป็นกลุ่ม ความร่วมมือและการช่วยเหลือกันเพื่อให้ผลงานของแต่ละคน และกลุ่มบรรลุผลตรงตามเป้าหมาย ความรับผิดชอบในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งความรู้ต่างๆ เช่น ห้องสมุด เอกสารวิชาการ รูปภาพ รวมทั้งความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้สอนจะต้องอธิบายโดยใช้ภาษาที่ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ง่าย

3. การดำเนินการสอน

ผู้สอนอธิบาย ให้ความรู้เนื้อหาวิชาแก่ผู้เรียน และยกปัญหาที่น่าสนใจเพื่อให้ผู้เรียนสนใจที่จะแสวงหาความรู้เพิ่มเติม การสอนในลักษณะกลุ่มนั้น ผู้เรียนบางคนอาจจะยังไม่เคยชินหรือคุ้นเคย ผู้สอนจะต้องอธิบายให้เข้าใจถึงลักษณะการเรียน ซึ่งความสำคัญอยู่ที่สมาชิกในกลุ่มจะต้องร่วมกันทำงาน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ผู้เรียนจะต้องมีความรู้สึกร่วมกันที่จะให้ความรู้กับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม รับความรู้จากเพื่อน หรือยอมรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิกของกลุ่มอย่างมีเหตุผลโดยไม่มี ความขัดแย้งในใจ หรือมีกิริยาอาการที่ไม่สุภาพ ดังนั้นในการดำเนินการสอนในลักษณะของกลุ่มการเรียน ควรจะดำเนินไปในแนวต่างๆดังนี้

1) สนับสนุน และอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจลักษณะของการสื่อความหมายในกลุ่ม ซึ่งให้เห็นความสำคัญว่า ประสพการณ์ หรือแนวความคิดเห็นของผู้เรียนแต่ละคน จะมีประโยชน์ต่อ

กลุ่ม ซึ่งจะทำให้สมาชิกของกลุ่มได้ร่วมกันพิจารณาและตัดสินใจความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มในแนวทางที่ถูกต้อง

2) แนะนำการเสนอข้อมูลของสมาชิกในกลุ่มว่า จะต้องเป็นข้อมูลที่เป็นจริง ซึ่งอาจจะได้มาจากประสบการณ์ หรือการค้นคว้า แต่จะต้องมีหลักฐานที่สามารถอ้างอิงได้ และพยายามสร้างบรรยากาศในการประชุมของสมาชิกในกลุ่มให้เป็นวิชาการ โดยการสนับสนุนให้ทุกคนได้เสนอข้อมูลของตนเองโดยไม่ต้องเกรงว่าจะไม่เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม หรือได้รับการปฏิเสธ

3) สอนให้ผู้เรียนรู้จักใช้วิจารณญาณในการพิจารณาเลือกข้อมูลที่ถูกต้อง โดยการซักถามเกี่ยวกับข้อมูลที่รับจากสมาชิกของกลุ่ม ทำให้ผู้ที่ให้ข้อมูลเสนอข้อมูลได้ถูกต้องตรงตามจุดประสงค์และเป็นการเข้าใจความเข้าใจ หรือความถูกต้องของข้อมูล

4) อธิบายให้เข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้กลุ่มประสบความสำเร็จในการเสนอผลงานได้ ทั้งนี้จะต้องขึ้นอยู่กับสมาชิกของกลุ่มทุกคน ในการให้ความร่วมมือและร่วมใจกันทำงาน และการเสนอแนวคิด ซึ่งจะทำให้เกิดผลสำเร็จในการทำงาน ในฐานะงานกลุ่ม และแต่ละคนในกลุ่มก็จะได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่าด้วยเช่นกัน

4. จัดหรือแบ่งกลุ่มผู้เรียน

เป็นการให้ผู้เรียนเริ่มการเรียนรู้ในลักษณะของกลุ่ม ซึ่งผู้สอนจะต้องมีวิธีการจัดการและวางแผนงานอย่างดี เริ่มจากอธิบายวิธีการแบ่งกลุ่ม กำหนดสมาชิกในกลุ่ม กำหนดศัญญาณหรือบอกการทำงานในกลุ่มให้ เช่น เริ่มการแบ่งกลุ่ม กำหนดชื่อของกลุ่ม กำหนดเวลาในการศึกษา หรืออ่านบทเรียนสำหรับกลุ่ม เสร็จแล้วให้กลุ่มปรึกษาหารือกัน และกำหนดเวลาให้เสนอผลงานของกลุ่ม

5. ดูแลให้นักเรียนร่วมกันทำงานในลักษณะกลุ่ม

การทำงานกลุ่มของนักเรียนในเรื่องธรรมดาๆ นักเรียนอาจทำได้สำเร็จภายในชั่วโมงเรียน แต่สำหรับการศึกษาในบางหัวข้อเรื่องอาจจะต้องใช้เวลามากกว่านั้น ซึ่งครูจะต้องเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่นักเรียน แนะนำแนวทางในการศึกษาหรือหาแหล่งความรู้อื่นๆ เพื่อให้การทำงานของนักเรียนแต่ละกลุ่มสำเร็จลุล่วงไปได้ ซึ่งจะใช้เวลาส่วนใหญ่ของครู มากกว่าการบรรยายในชั้นเรียน บทบาทของครูจะเปลี่ยนจาก การที่ครูเป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน เป็นผู้ให้คำชี้แนะในการศึกษาและการแสวงหาความรู้ของนักเรียนสำหรับนักเรียนกลุ่มเล็กๆ

ในระหว่างดำเนินการสอนแบบกลุ่ม ผู้สอนควรจะได้ตรวจดูงานกลุ่มของผู้เรียน และสังเกตความถูกต้องของงานในแต่ละกลุ่ม ให้ข้อเสนอแนะในการศึกษา และค้นคว้าหาข้อมูลต่างๆ รวมทั้งให้คำแนะนำเมื่อพบปัญหาเพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปตามจุดประสงค์

หน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งของผู้สอนก็คือ การเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ความไม่เข้าใจกันของสมาชิกกลุ่มในการเสนอความคิดเห็น ความขัดแย้งกัน โดยผู้สอนจะต้องมุ่งเน้นหรือเสนอแนวทางให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการทำงานกลุ่ม เพื่อให้ได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพ ผู้สอนอาจจะเรียกผู้เรียนที่มีปัญหาพบเป็นรายบุคคล เพื่อชี้แจงหรือปรับความเข้าใจและชี้ให้เห็นความสำคัญ หรือความสำเร็จของผลงานที่จะเกิดขึ้น

6. การสรุปผลงานและการประเมินผล

การประเมินความรู้ของนักเรียนซึ่งครูอาจจะทำเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่ม โดยการเปรียบเทียบคะแนนที่ผู้เรียนได้รับในการเรียนแบบกลุ่ม กับคะแนนที่เป็นพื้นฐานความรู้เดิมของนักเรียนแต่ละคน เพื่อดูความก้าวหน้าและนำมาพิจารณาให้คะแนนเป็นกลุ่ม กลุ่มที่มีคะแนนสูงสุด จะเป็นกลุ่มที่สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนมีผลความก้าวหน้าในการเรียนเพิ่มมากขึ้นกว่ากลุ่มอื่นๆ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มสามารถให้ความรู้แก่สมาชิกในกลุ่ม รวมทั้งการเสนอผลงานที่น่าสนใจแก่กลุ่มอื่นๆด้วย

แนวทางการประเมินผลสำเร็จหรือผลงานของกลุ่ม นอกจากจะพิจารณาในด้านความรู้หรือผลงานของแต่ละกลุ่ม ซึ่งอาจจะอยู่ในลักษณะของการรายงาน การสรุปผลงาน หรือการแสดงผลนิทรรศการแล้ว ควรจะได้พิจารณาถึงความสัมพันธ์ หรือความร่วมมือกันในการค้นหาข้อมูลของสมาชิกในกลุ่มด้วย รวมทั้งความรู้สึกและการประสานงานกันของสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งผู้สอนจะสามารถประเมินได้เช่นเดียวกับการสัมมนาในแนวทางต่อไปนี้

- 1) เปิดโอกาสให้ทุกคนได้พูดอย่างอิสระถึงการดำเนินงานของกลุ่มและสมาชิกในระหว่างที่มีการทำงานกลุ่ม
- 2) ให้สมาชิกกลุ่มแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับกลุ่มที่ตนได้เข้าไปร่วมงานด้วย รวมทั้งการประสานงานระหว่างสมาชิกในกลุ่ม และให้ข้อเสนอแนะที่จะสามารถทำให้งานของกลุ่มดีขึ้น
- 3) ให้ผู้สังเกตการทำงานของกลุ่มซึ่งผู้สอนอาจจะกำหนดไว้ก่อนการทำงานกลุ่ม แสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะ หรือให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานกลุ่ม

7. การยกย่องและให้รางวัล

ผู้สอนจะเป็นผู้ยกย่อง และให้รางวัลแก่กลุ่มที่มีผลงานดีเด่น สมาชิกกลุ่มทุกคนมีความก้าวหน้าในด้านวิชาการ โดยเน้นที่กลุ่มเป็นหลัก ประกาศและยกย่องให้ผู้อื่นทราบโดยการประชาสัมพันธ์ในหนังสือโรงเรียน หรือติดที่ป้ายประกาศของโรงเรียนให้ทราบทั่วกันเพื่อแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าทางวิชาการของสมาชิกกลุ่ม และความร่วมมือเป็นอย่างดีในกลุ่ม

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะกลุ่มจะประสบความสำเร็จได้เมื่อผู้สอนจัดบรรยากาศในการเรียนให้ผู้เรียนทุกคนมีความไว้วางใจกัน ยอมรับซึ่งกันและกัน มีความเป็นเพื่อนที่ดีต่อกัน รวมทั้งมีอิสระในการคิด หรือค้นหาคำตอบและแนวคิดต่างๆด้วยตนเอง ไม่ได้ได้รับความกดดันจากกลุ่มเพื่อน หรือครูในการทำงานกลุ่ม

ในระหว่างการทำงานกลุ่ม ผู้สอนควรจะได้สังเกตการทำงานของผู้เรียนด้วย สมาชิกทุกคนในกลุ่มร่วมกันอย่างดีในการทำงาน มีความสุข หรือสนุกต่อการทำงาน ซึ่งผู้สอนจะสามารถประเมินการจัดกิจกรรมกลุ่มให้แก่ผู้เรียนได้ดังต่อไปนี้

1. สมาชิกทุกคนในกลุ่มร่วมมือกันทำงานอย่างมีความสุขหรือไม่ เครื่องเครียดเกินไปหรือไม่สนใจในการทำงาน
2. สมาชิกกลุ่มปรึกษาหารือกัน หรือร่วมมือกันทำงานในเรื่องที่กำหนดให้หรือไม่
3. สมาชิกในกลุ่มทุกคนเป็นที่ยอมรับของกลุ่มหรือไม่ มีบางคนถูกละเลยหรือไม่
4. ในระหว่างการทำงานกลุ่มใครเป็นผู้ที่ควบคุมการทำงานกลุ่มมากที่สุด
5. ทุกคนในกลุ่มร่วมมือกันทำงานหรือไม่ หรือแบ่งเป็นกลุ่มย่อยอีก
6. การสรุปประเด็น หรือหลักการสำคัญกลุ่ม ทุกคนยอมรับความคิดเห็นหรือไม่ หรือได้มาจากการออกเสียงข้างมาก (Vote)
7. สมาชิกกลุ่มทุกคนมีความคิดเห็นอย่างไรต่อแนวคิด หรือข้อเสนอของกลุ่ม
8. ผู้สอนจะสนับสนุนให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันทำงาน หรือปรับพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มบางคนได้อย่างไร

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ โดยการจัดกิจกรรมกลุ่มนั้น ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาดีขึ้น สะสมความรู้ที่เรียนมาได้ยาวนานกว่าการท่องจำ กระตุ้นความสนใจในการเรียน นักเรียนมีวิสัยทัศน์กว้างขึ้นเนื่องจากได้รับฟังความคิดเห็นในหลายๆด้านจากเพื่อนร่วมกลุ่ม เพิ่มความเข้าใจที่ดีต่อกันระหว่างผู้เรียนในกลุ่ม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมชั้นเรียน และผู้เรียนจะมีทักษะในการสื่อสารมากขึ้น อย่างไรก็ตามข้อจำกัดของการทำงานกลุ่มมีดังต่อไปนี้

1. เนื่องจากเป็นการทำงานกลุ่มทำให้ไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดรับผิดชอบ สมาชิกกลุ่มจะพูดหรือแสดงความคิดเห็นมากกว่าการกระทำ หรือการทำงาน
2. จะมีเพียงสมาชิกกลุ่ม 2-3 คนที่ทำงานอย่างจริงจัง นอกนั้นจะเป็นเพียงผู้ร่วมมือหรือละเลยการทำงาน

3. นักเรียนบางคนที่ชอบทำงานคนเดียวจะไม่สนใจการทำงานกลุ่ม อาจจะเนื่องมาจากเห็นว่าสามารถทำงานนั้นๆได้ด้วยตนเองจะดีกว่า หรือ อาจที่จะให้ความร่วมมือและไม่มีทักษะทางด้านสังคมกับผู้อื่น

4. การทำงานกลุ่มทำให้ผู้สอนต้องใช้เวลาในการวางแผนงาน และใช้เวลาในการเรียนการสอนมากกว่าการสอนปกติในเรื่องเดียวกัน

การแก้ปัญหาดังกล่าวเหล่านี้ ผู้สอนจะต้องวางแผนการสอนในลักษณะกลุ่มเป็นอย่างดี ฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานกลุ่ม มีการติดตามผล รวมทั้งจัดเตรียมอุปกรณ์การสอน เอกสารต่างๆ และให้ความสะดวกแก่ผู้เรียนในการศึกษาหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ ได้

การจัดการเรียนแบบร่วมมือเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนอีกรูปแบบหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีอยู่หลายรูปแบบด้วยกัน ส่วนใหญ่แล้วพัฒนามาจากวิธีการสอนที่จัดให้นักเรียนเรียนเป็นทีม (Student Team Learning Method) ซึ่งเป็นงานวิจัยของมหาวิทยาลัย จอห์น ฮอปกินส์ (Johns Hopkins University) โดยจัดให้เรียนแบบร่วมมือ (Cooperative learning) วิธีการสอนแบบนี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนทำกิจกรรม และร่วมกันเรียน รับผิดชอบการเรียนของเพื่อนร่วมทีม รวมทั้งผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของทีม การจัดการสอนในลักษณะการเรียนแบบร่วมมือ จะไม่เน้นกิจกรรมของผู้เรียนในกลุ่ม แต่จะเน้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การทำงานในลักษณะของทีม หรือกลุ่ม ซึ่งรูปแบบของการเรียนแบบร่วมมือจะได้กล่าวในบทต่อไป